

Slaapplaatsen van Wulpen in Vlaanderen Telresultaten januari 2011

Wulp - Yves Adams | Vilda

In 2009 werd voor het eerst een simultaantelling van Wulpenslaapplaatsen in Vlaanderen georganiseerd (DEVOS 2009). Doordat de vogels zich dan concentreren in een beperkt aantal gebieden zijn ze gemakkelijker te tellen dan overdag wanneer ze soms zeer verspreid voorkomen. Die eerste telling toonde al meteen de meerwaarde aan van aanvullende slaapplaattellingen en kreeg ook in de daaropvolgende winters een vervolg. Bij elke telling kregen we meer inzicht in het slaapplaatsgedrag van de Wulpen en werden nieuwe slaapplaatsen ontdekt en geteld.

Vooraf de laatste telling van 29 januari 2011 kan zeer geslaagd worden genoemd. Er werden een 30-tal gekende en potentiële slaapplaatsen bezocht. Twintig daarvan bleken effectief in gebruik.

In totaal werden niet minder dan 13.137 Wulpen geteld, een absoluut recordaantal voor Vlaanderen. Vorige slaapplaattellingen in de voorbije twee winters leverden nooit meer dan 6500 tot 8000 exemplaren op (maar waren iets minder volledig).

De telresultaten worden samengevat in Tabel 1. De kustpolders bleven zoals gewoonlijk de meeste Wulpen herbergen (8790 ex.). De Oostkustpolders waren het belangrijkste met als grootste slaapplaatsen de Uitkerkse Polder en de Achterhaven van Zeebrugge. Aan de Westkust werden in totaal ca. 2500 Wulpen geteld maar het is mogelijk dat niet alle slaapplaatsen werden gevonden (en geteld).

Ook in Oost-Vlaanderen werden opmerkelijk veel Wulpen geteld. In regio Gent en Kanaalzone ging het om net geen 2000 exemplaren. Een groep van 420 ex. die overdag in het krekengebied bij Assenede verbleef, trok 's avonds laat richting Kluizendokken (en is wellicht niet inbegrepen in het telresultaat voor de Kluizendokken).

Een uitgebreide telling op Antwerpen-Linkeroever leverde in totaal 2283 ex. op, verspreid over een 5-tal slaapplaatsen. Vooral op Drijdijk bij Verrebroek en de schorren en slikken langs de Zeeschelde bleken veel Wulpen de nacht door te brengen.

Hoewel overdag behoorlijke aantallen kunnen pleisteren in de Antwerpse Kempen (o.a. 320 te Kalmthout op 30/01), zijn in deze regio voor zover gekend geen slaapplaatsen aanwezig. Deze Wulpen gaan immers overnachten in een aantal gebieden net over de grens in Nederland en/of langs de Zeeschelde.

De opmerkelijk hoge aantallen in januari 2011 kunnen wellicht gedeeltelijk verklaard worden door de weersomstandigheden voorafgaand aan de telling. De koudegolf met veel sneeuw en ijs in de periode eind december - begin januari heeft mogelijk geleid tot een zuidwaartse migratie van Wulpen die ten noorden van Vlaanderen overwinteren. Tijdens de midmaandelijksse watervogeltellingen (dagtel-lingen) was er een forse toename merkbaar tussen de telling in december (4650 ex.) en januari (10.800 ex.), wat zou kunnen wijzen op een vorstinflux. Anderzijds blijkt uit beschikbare telgegevens dat er in Vlaanderen ook een toename over langere termijn aan de gang is. Die stijgende trend wordt ook in Nederland waargenomen (HORNMAN et al. 2011).

	31/01/2009	26/12/2009	30/01/2010	Teldatum	Aantal geteld
Westkust					
IJzermonding Nieuwpoort	2550	4	305	28/01/2011	1270
De Zelte Nieuwpoort	0	?	115	28/01/2011	0
IJzerbroeken Woumen-Merkem	504	51	348	28/01/2011	0
IJzerbroeken Noordschote-Reninge	15	233	375	28/01/2011	1245
Middenkust					
Schuddebeurze Westende	0	?	?	29/01/2011	70
t' Pompje Oudenburg	187	128	151	29/01/2011	316
Oostkust					
Bourgognemeersen Eernegem	874	325	1168	29/01/2011	752
Uitkerkse Polder	0	0	514	29/01/2011	2150
Achterhaven Zeebrugge	1436	45	167	29/01/2011	1230
Voorhaven Zeebrugge	?	?	?	29/01/2011	455
Zwin westelijke meren Knokke	844	265	191	29/01/2011	428
Zwingel Knokke				29/01/2011	193
Weiden Kleiputten Oostkerke	187	396	563	29/01/2011	550
Weiden Damse vaart West	0	181	430	29/01/2011	0
Weiden Hagebos Zuienkerke	?	?	?	29/01/2011	0
Moere Oosternieuwweg Meetkerke	?	?	?	29/01/2011	131
Noord-Oost-Vlaanderen					
Krekengebied Assenede	0	0	0	29/01/2011	0
Krekengebied Sint-Jan-in-Eremo	0	0	0	29/01/2011	73
Gent en Kanaalzone					
Kluizendokken	235	?	533	30/01/2011	891
Bourgoyen-Ossemeersen Drongen	520	?	596	29/01/2011	1100
Antwerpen-Linkeroever					
Drijdijk Verrebroek	493	526	535	29/01/2011	780
Puttenplas	?	?	0?	29/01/2011	520
Rietveld Kallo	?	?	?	29/01/2011	0
Broedvlakte van Zwijndrecht	?	?	5	29/01/2011	50
Blokkersdijk	?	?	0?	29/01/2011	0
Scheldeoevers Dredging	?	?	420	29/01/2011	513
Doelpolder - Doelpolder Noord	?	?	22	29/01/2011	0
Schor Ouden Doel	?	?	100	29/01/2011	420
Totaal Vlaanderen	7845	2154	6538		13137

Tabel 1. Resultaten van een slaapplaatstelling van Wulpen in Vlaanderen eind januari 2011, en een vergelijking met telgegevens uit voorgaande winters.

Een vergelijking tussen de aantallen die overdag werden geteld tijdens het telweek-end van 15/16 januari en de slaapplaatsstelling van 29 januari levert voor de meeste regio's een goede overeenkomst op. In Tabel 2 worden de resultaten van beide tellingen per regio naast elkaar gezet. Daarbij moet rekening gehouden worden dat er ook uitwisseling is tussen regio's, bijv. tussen Midden- en Oostkust en tussen Noord-Oost-Vlaanderen en de Gentse Kanaalzone.

Tabel 2. Vergelijking van het aantal getelde Wulpen tijdens de watervogeltelling van 15 en 16/01 en de slaapplaatsstelling op 29/01.

	Tellingen overdag 15-16/01	Slaapplaatsstelling 29/01
Westkust	2588	2515
Middenkust	971	386
Oostkust	4650	5889
Noord-Oost-Vlaanderen	439	73
Gent en Kanaalzone	nog niet ontvangen	1991
Beneden-Zeescheldegebied	2088	2283

Uit deze tabel zou kunnen afgeleid worden dat de meerwaarde van de aanvullende slaapplaatsstellingen eerder beperkt is gezien ook de tellingen overdag een goed beeld geven van de aanwezige aantallen. Maar dat is te eenvoudig gesteld. Bij eerdere tellingen was de overeenkomst tussen beide niet steeds zo hoog. Verder blijft het belangrijk om slaapplaatsen te lokaliseren met het oog op eventuele beschermingsmaatregelen. Door de ligging van foerageergebieden en slaapplaatsstellingen naast elkaar te leggen, krijgen we ook een beter inzicht in de slaaptrekroutes tussen beide. Die informatie kan nuttig zijn om bij het maken van risicoanalyses wat betreft aanvaringsslachtoffers van windmolenparken of hoogspanningslijnen (EVERAERT, in voorbereiding). Genoeg redenen dus om ook in de toekomst met een zekere regelmaat slaapplaatsstellingen van Wulpen (en andere soorten) te laten plaatsvinden.

Referenties

DEVOS K., 2009. Slaapplaatsen van Wulpen in Vlaanderen. Resultaten eerste simultaantelling in januari 2009. Vogelnieuws 12: 29-31.

EVERAERT J., in voorbereiding. Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windparken in Vlaanderen. Rapport Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

HORNMAN ET AL., 2011. Watervogels in Nederland in 2008/2009. SOVON Monitoringrapport 2011/03, Waterdienst-rapport BM 2011/03. SOVON, Nijmegen.

Met veel dank aan allen die deze telling tot een goede eind hebben gebracht!
Bruno Beyen, Dirk Vanhoecke, Wim Boydens, Dirk Anseeuw, Koen Maertens, Mieke Rodts, Marc Deceuninck, Patrick Vandoessealere, Jef Van de Water, Jan Swimberge, Guido Rappé, Marc Nollet, Frank De Scheemaeker, Patrick Janssens, Guido en Magda Burggraeve-Cuvelier, Hendrik Borglevens, Robrecht Pillen, Rudy Deplae, Dirk Vercoutter, Emmanuel Crul, Moniek Knuysen, Machteld Kaesemans, Geert De Clercq, Filip Vanhee, Walter De Smet, Pieter Dhaluin, Geert Spanoghe, Anny Anselin, René Maes, Tim Audenaert, Joris Everaert, Jan Devos, Jef Van De Wiele, Richard Timmerman, Willy Verschueren, Alberto Durinck, Jef Van De Wiele, Richard Timmerman, Jean Maebe, Nancy Pauwels, Lieven Nachtergale, Hilde Bex, René Maes

Koen Devos

Koen.devos@inbo.be